

PROJEKTOWANIE I GOSPODAROWANIE ZIELENIĄ W MIASTACH

Instytut Rozwoju Miast i Regionów rozpoczyna trzeci, ostatni już etap realizacji projektu pn. „Program kaskadowych szkoleń dla pracowników samorządów terytorialnych w zakresie projektowania i gospodarowania zielenią w miastach”.

DR INŻ. ANNA STANKOWSKA

Instytut Rozwoju Miast i Regionów

Zieleń miejska stanowi obecnie niezwykle istotny aspekt przestrzeni publicznej. Dobrze zaprojektowane tereny zielone zwiększają atrakcyjność obszarów zurbanizowanych i wpływają pozytywnie na jakość życia mieszkańców oraz stan środowiska naturalnego. Działania z zakresu kształtowania zieleni miejskiej, będące m.in. składową różnego rodzaju programów rewitalizacji, umożliwiają także odbudowę ładu przestrzennego oraz wzmocnienie więzi społecznych. Są również ważnym narzędziem walki z kryzysem klimatycznym.

EDUKACJA EKOLOGICZNA

W maju br. zakończono I i II etap projektu, w ramach którego opracowano serię monografii pt. „Zieleń, woda, infrastruktura

techniczna – bez granic”. Powstała seria jest wynikiem prac realizowanych w ramach projektu pt. „Program kaskadowych szkoleń dla pracowników samorządów terytorialnych w zakresie projektowania i gospodarowania zielenią w miastach”, prowadzonego w latach 2019–2022 przez Instytut Rozwoju Miast i Regionów w partnerstwie z Klubem Myśli Strategicznej „Inicjatywy”. Projekt ten jest dofinansowany z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach programu priorytetowego „Edukacja ekologiczna”.

Celem serii publikacji dostępnych w formie e-booków jest przybliżenie samorządowcom, przedstawicielom organizacji pozarządowych i mieszkańcom miast wyzwań wynikających ze zmian klimatu. Szczególną uwagę poświęcono w nich dobrym praktykom w zakresie rozwoju zielonej i błękitnej infrastruktury,

Depositphotos/WGDPPhoto

ale starano się również przedstawić tę tematykę w szerszym ujęciu. Nawiązano do znaczenia usług ekosystemowych dla jakości życia mieszkańców i rozwoju gospodarczego miast, a także – odwołując się do psychologii – przybliżono powody, dla których wyzwania klimatyczne powinny być ważne dla każdego człowieka. Seria ta może być zatem źródłem wiedzy i inspiracji dla odbiorców.

W skład serii wchodzi następujące tomy:

- Tom I „O znaczeniu zieleni w miastach”,
- Tom II „Kształtowanie zieleni w procesach rewitalizacji”,
- Tom III „Błękitna infrastruktura w procesach rewitalizacji”,
- Tom IV „Psychologiczne związki człowieka z naturą”,
- Tom V „Miasta wobec zmian klimatu”.

Wszystkie tomy zostaną udostępnione na stronie projektu: <https://ecomy.irmir.pl/>.

Doświadczenia zebrane w I i II etapie projektu potwierdzają potrzebę prowadzenia działań w zakresie edukacji ekologicznej wśród wszystkich grup społecznych i zawodowych. Tworzenie spójnych programów gospodarowania zielenią w miastach powinno być jednym z priorytetów działań władz samorządowych.

Równolegle na Facebooku (<https://tiny.pl/9hej7>) utworzono stronę dedykowaną projektowi, w ramach której przedstawiane są najnowsze informacje o projekcie oraz ogólnościatowe przykłady dobrych praktyk.

KRÓTKIE PRZYPOMNIENIE PROJEKTU:

I I II ETAP

W pierwszym etapie projektu przeprowadzono ogólnopolską akcję informacyjno-edukacyjną dotyczącą dobrych praktyk w zintegrowanym i partycypacyjnym projektowaniu zieleni. Umożliwiło to wyłonienie trenerów z miast liderów (czyli miast wyłonionych w I etapie projektu, posiadających największe doświadczenie z zakresu projektowania i gospodarowania zielenią lub/i błękitną infrastrukturą), posiadających największe doświadczenie w tym zakresie i gotowych do podzielenia się swymi umiejętnościami i wiedzą. Podsumowaniem działań pierwszego etapu była uroczysta konferencja, która odbyła się w Warszawie w grudniu 2019 r. Podczas tego wydarzenia zaproszeni goście opowiadali o planowaniu i gospodarowaniu zielenią miejską w swych gminach, wskazywali na napotkane problemy i skuteczne rozwiązania, które przyniosły sukces.

W drugim etapie projektu, realizowanym do marca 2021 roku, przeprowadzono cykl szkoleń online dla uczestników z miast liderów. Celem zajęć było opracowanie docelowego programu oraz różnorodnych materiałów szkoleniowych, z których następnie będą mogli korzystać uczestnicy z miast wymagających wsparcia (są to miasta wymagające wsparcia rozwojowego w zakresie planowania i gospodarowania zielenią w podziale na dwie grupy: miasta małe, liczące do 20 tys. mieszkańców, oraz średnie, należące do grupy 255 miast wskazanych w Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju). W tym czasie przeprowadzono dziewięć sesji szkoleniowych on-line o zróżnicowanej tematyce. Uczestnicy mieli możliwość wysłuchania wielu specjalistów, którzy dzielili się swą bogatą wiedzą i doświadczeniem. Podejmowane tematy obejmowały m.in. wpływ zieleni na środowisko miejskie, rewitalizację terenów miejskich czy funkcje i korzyści zieleni w mieście. Podczas szkoleń podjęto również temat partycypacji społecznej, w tym budżetu obywatelskiego, który jest wartościową metodą umożliwiającą mieszkańcom działania na rzecz poprawy jakości miejskiej zieleni. Dokładnie omówione zostały także zagadnienia prawne w kształtowaniu i gospodarowaniu zielenią, m.in. kwestia zamówień publicznych w projektowaniu terenów zieleni w miastach, problem własności nieruchomości i inne zagadnienia formalnoprawne w gospodarowaniu zielenią w mieście. Niezwykle istotne, w kontekście dalszych działań projektowych, było szkolenie dotyczące metodyki pracy. Uczestnicy z miast liderów mogli przygotować się do przyszłej roli ekspertów dzięki zdobyciu wiedzy dotyczącej metod pracy z grupą, prezentacji audiowizualnej czy prowadzenia zajęć terenowych.

KATALOG DOBRZYCH PRAKTYK

Podczas pierwszego etapu programu wyłoniono następujące miasta liderów: Karpacz, Zduńska Wola, Tychy, Rawicz, Grodzisk Mazowiecki, Ciechanów, Łódź, Siechnice, Katowice i Staszów. Przedstawiciel z każdego miasta, podczas zgłaszania do projektu, zaprezentował przykłady dobrych praktyk dotyczących stworzenia zielonej lub błękitnej infrastruktury, które zostały zrealizowane w poszczególnych gminach. Przedstawione projekty opracowane zostały w formule katalogu dobrych praktyk, który w najbliższym czasie zostanie wydany w formie e-booka i udostępniony do pobrania na stronie projektu. Mogą one stanowić wartościową inspirację dla uczestników projektu z miast wymagających wsparcia oraz

innych zainteresowanych przestrzenią miejską. Co więcej, są one dowodem na możliwość prowadzenia efektywnych działań w zakresie planowania i kształtowania zieleni miejskiej we współpracy z lokalną społecznością.

W KIERUNKU MAŁYCH REALIZACJI – III ETAP PROJEKTU

W okresie od listopada 2020 do lutego 2021 roku przedstawiciele miast wymagających wsparcia, wyłonieni w ramach wstępnej rekrutacji, mieli możliwość uczestnictwa w intensywnych szkoleniach w formule on-line. Miały one na celu przygotowanie ich do realizacji własnych projektów.

Pod koniec drugiego etapu przeprowadzona została rekrutacja docelowa miast wymagających wsparcia oraz wyłoniono 20 miast, w których przygotowane zostaną małe realizacje (projekt w zakresie zielonej lub błękitnej infrastruktury, który będzie realizowany w miastach wymagających wsparcia z pomocą trenerów z miast liderów oraz ekspertów IRMiR). Zajęcia, w których wezmą udział od września bieżącego roku, mają charakter zarówno wykładowy, jak i warsztatowy. Ich przedmiotem i celem jest przygotowanie założeń projektu małej realizacji, doprecyzowanie koncepcji, ogłoszenie konkursu oraz faktyczna realizacja przedsięwzięcia w terenie. W ramach tego etapu uczestnicy z miast wymagających

wsparcia będą mieli możliwość zapoznania się z rozwiązaniami zastosowanymi w miastach liderów m.in. dzięki możliwości obejrzania wirtualnych spacerów wokół omawianej realizacji (dobrej praktyki) wraz z krótkim komentarzem danego trenera. Dowiedzą się również, jak przygotować dokumentację przetargową i ogłosić konkurs dla wspólnot mieszkaniowych lub NGO, a także w jaki sposób zarejestrować przebieg budowy.

Następnie, od września 2021 do maja 2022 roku, rozpocznie się etap warsztatowy, w ramach którego zostaną opracowane i przeprowadzone przez miasta wymagające wsparcia małe realizacje. Będą to projekty z obszaru zielonego lub błękitnego zagospodarowania wybranego fragmentu przestrzeni w skali dzielnicy czy osiedla, np. projekt nasadzeń roślinności, zagospodarowania wód opadowych czy też zwiększenia powierzchni biologicznie czynnej. Konkursy na małe realizacje opracowane i ogłoszone zostaną w wybranych miastach i promowane w lokalnych mediach. Adresowane będą głównie do mieszkańców (wspólnot mieszkaniowych) oraz podmiotów gospodarczych, którzy udostępnią swoją przestrzeń (miejsce) do realizacji projektu z zakresu zielonej lub błękitnej infrastruktury. Co istotne, przestrzeń ta musi być ogólnodostępna, aby wszyscy zainteresowani mogli z niej korzystać i cieszyć się nową jakością terenów zielonych w mieście.

Uczestnicy z miast wymagających wsparcia podczas wszystkich etapów realizacji inicjatywy – zarówno w czasie planowania działań, załatwiania formalności prawno-administracyjnych, jak i tworzenia projektów – otrzymają wsparcie ze strony ekspertów IRMiR oraz trenerów z miast liderów. Każdy z trenerów będzie prowadził warsztaty z przedstawicielami dwóch miast wymagających wsparcia.

ZAKOŃCZENIE PROJEKTU

Podsumowanie całego projektu nastąpi podczas konferencji zamykającej projekt, która odbędzie się w Warszawie na przełomie maja i czerwca 2022 roku. Podczas wydarzenia zostaną przedstawione zrealizowane projekty z poszczególnych miast wymagających wsparcia oraz wręczone zostaną nagrody za zaprojektowanie i ewentualne przeprowadzenie najlepszych małych realizacji. Wyświetlona zostanie także premiera filmu przedstawiającego standard małej realizacji z udziałem społeczności lokalnej. Spotkanie podczas konferencji będzie również okazją do wysłuchania ciekawych wykładów eksperckich i podsumowujących.

Na zakończenie warto podkreślić, że wszystkie informacje i materiały z projektu są sukcesywnie udostępniane na stronie projektu (<https://ecomy.irmir.pl>) oraz na Facebooku (<https://tiny.pl/9hcj7>).

ZAPISY NA WARSZTATY

Istnieje również możliwość zgłoszenia biernego uczestnictwa w warsztatach przeprowadzonych w III etapie projektu w okresie od września 2021 do maja 2022 roku. Zgłoszenie takie można przesłać przez formularz kontaktowy na stronie: <https://ecomy.irmir.pl/kontakt/>. Serdecznie zapraszamy wszystkich zainteresowanych. ■